

Aan:

De gemeenteraad van Voorschoten

Datum:

29 oktober 2019

Betreft:

Quick scan onderzoek naar financiële indicatoren en financiële positie

Bijlage:

- A. [Dashboard](#)
- B. [Bestuurlijke reactie](#)
- C. [Achtergrondinformatie van Deloitte](#)

Geachte leden van de gemeenteraad,

Hierbij bieden wij u onze bevindingen en aanbevelingen aan, voortkomend uit ons quick scan onderzoek naar de *financiële indicatoren* en de *financiële positie* van uw gemeente.

Hopelijk helpen onze aanbevelingen om de financiële stukken (begroting, jaarrekening, enz.) voor u nog toegankelijker en begrijpelijker te maken. Dit leidt tot meer inzicht. Zodoende kunt u uw kaderstellende en controlerende rol wellicht beter invullen.

Achtergrond quick scan onderzoek

Het *Besluit Begroting en Verantwoording* (BBV) stelt specifieke eisen aan financiële stukken. Zo moeten bijvoorbeeld acht financiële indicatoren - waarvan [vijf financiële kengetallen](#) - zijn vermeld in begroting en jaarrekening. Ook moeten er geprognostiseerde balansen 2020-2023 in de begroting 2020 zijn opgenomen.

De financiële indicatoren en geprognostiseerde balansen, bieden gebruikers van deze stukken - zoals u - een beter *inzicht* in de financiële positie. Ook leidt het tot meer inzicht in de (financiële) gevolgen van besluiten. Wij vinden het belangrijk dat alle raadsleden dit inzicht krijgen. Want financiële stukken zijn belangrijk voor alle beleidsterreinen.

Naast het inzicht in de financiële stukken, is de *financiële positie* van uw gemeente van belang. Uw Rekenkamercommissie heeft daar in het verleden regelmatig onderzoek naar verricht (zie: [Houdbare gemeentefinanciën 2014](#), [Kwaliteit informatie gemeentebegrotingen 2015](#), [Begroting op orde 2017](#)).

Wassenaar

Voorschoten

Oegstgeest

Leidschendam-
Voorburg

Doel quick scan onderzoek

Het quick scan onderzoek brengt in beeld:

- in hoeverre uw gemeente invulling geeft aan de verplichting om via financiële indicatoren inzicht te geven in de financiële positie;
- hoe de huidige en verwachte financiële positie van uw gemeente is.

De centrale vraag:

In hoeverre geeft de gemeente met behulp van financiële indicatoren en een toelichting hierop een adequaat inzicht in hun financiële positie, en hoe ontwikkelt deze positie zich?

Uitvoering quick scan onderzoek

Het quick scan onderzoek is uitgevoerd door het bureau Deloitte. Het vond plaats in de periode van juni 2019 tot september 2019. Deloitte heeft gebruik gemaakt van *openbaar beschikbare* informatie van Voorschoten en van vergelijkbare gemeenten in Nederland.

De bevindingen en aanbevelingen zijn in september 2019 voorgelegd aan uw college voor *bestuurlijk wederhoor*. Daarbij is ook gevraagd om ambtelijk te toetsen op feitelijke juistheid. Uw college heeft een [bestuurlijke reactie](#) gestuurd (zie bijlage B).

Bevindingen

- Gemeente Voorschoten vermeldt de acht verplichte financiële indicatoren in de begroting 2019 -2022 en de jaarrekening 2018.
- De financiële indicatoren worden gerelateerd aan de desbetreffende VNG-normen, maar worden niet of nauwelijks in onderlinge samenhang geduid.
- In de jaren 2012 tot en 2015 namen de schulden toe en de reserves af. Vanaf 2016 is de financiële positie gestabiliseerd. De schulden nemen weer af en de reserves nemen weer toe.
- De hoogte van de reserves is gunstiger dan gemiddeld en de schuldpositie ligt op een gemiddeld niveau en is voldoende. Overigens dalen volgens de begroting 2019 de reserves in de komende jaren licht.
- De solvabiliteit aan het einde van 2018 ligt boven het landelijk gemiddelde 2017.
- De financiële uitgangspositie 2017/2018 is neutraal tot gunstig ten opzichte van het landelijk beeld 2017.
- De begroting is de afgelopen jaren behoudend vastgesteld. Sinds 2013 zijn de gerealiseerde resultaten positiever dan de begrote resultaten.
- De overhead ligt boven het landelijk gemiddelde en stijgt verder in de komende jaren;
- Tarieven mogen maximaal kostendekkend zijn voor rioolheffing en afvalstoffenheffing en voor 2019 liggen deze respectievelijk op 99% en 100%. Dit geeft weinig ruimte om

extra inkomsten te genereren. Het OZB-tarief voor woningen ligt ook hoger dan het landelijk gemiddelde.

- De schuldenpositie is licht gunstig ten opzichte van het landelijk gemiddelde. De verwachte schuldenpositie per 2022 blijft licht gunstig ten opzichte van het landelijk gemiddelde.
- De investering in de grondexploitatie zal de komende jaren dalen. Dit is een gunstige ontwikkeling voor het risicoprofiel van de gemeente.
- De financiële positie aan het einde van 2022 blijft stabiel, maar wij constateren een verdere afname van het eigen vermogen. Hoewel het eigen vermogen per inwoner in de categorie 'neutraal' valt aan het einde van 2022, is dit wel een aandachtspunt. Want in de begroting 2019-2022 is elk jaar een lager eigen vermogen geraamd.

Aanbevelingen

- 1) Vraag uw college om meer **duiding** te geven aan:
 - de financiële indicatoren en de VNG-normering daarbij;
 - de stand van de financiële indicatoren in verleden, heden en verwachte toekomst;
 - de samenhang tussen de financiële indicatoren;
 - het algemene beeld van de financiële positie in heden en verwachte toekomst.
- 2) Vraag uw college om de financiële indicatoren, de duiding ervan en de samenhang ertussen, een **prominente plek** te geven in de financiële stukken. Bijvoorbeeld in de vorm van een '[dashboard](#)' (zie bijlage A) in de inleiding/samenvatting.
- 3) Vraag uw college om - naast de verplichte financiële indicatoren - de volgende **vrijwillige indicatoren** op te nemen:
 - Externe financiering (Welk deel van de investeringen in vaste activa heeft de gemeente gefinancierd met geleend geld?);
 - Kapitaallasten (Hoeveel rentelasten en afschrijvingslasten van de bezittingen moeten in de toekomstige begrotingen nog worden gedekt?);
 - Realiteit begroting (In hoeverre wijkt het gerealiseerde saldo van baten en lasten af van het begrote saldo van baten en lasten?).

Toelichting: Voorschoten is bezig met schulden afbouwen. Daarom is het belangrijk om de financieringsstructuur (waar zijn de leningen voor nodig?) en de ontwikkeling van de reservepositie in de gaten te houden. Zijn sparen of ontsparen, en zijn lenen of juist aflossen de trends?

- 4) Vraag uw college altijd om **duidelijkheid**. Verduidelijkingsvragen prikkelen uw college om financiële stukken steeds toegankelijker en begrijpelijk op te stellen!
- 5) Vraag uw college om in financiële stukken altijd te vermelden in welk jaar het **eigen vermogen** per saldo niet verder daalt.

- 6) Vraag uw college **signaleringswaarden** vast te stellen voor solvabiliteit en schuldquote. Indien deze signaleringswaarden overschreden worden, dient de gemeenteraad hier expliciet over te besluiten.
- 7) Tot slot: **zie toe** op de uitvoering van onze aanbevelingen die door uw college zijn overgenomen.

Bestuurlijke reactie

Uw college vindt de bevindingen "een belangrijke indicatie dat we op de goede weg zijn" en een "mooie opsteker". En zij zegt dat 100% kostendekkendheid van afvalstoffenheffing ook op een andere manier bereikt kan worden. Tot slot stelt uw college dat "meer informatie niet altijd leidt tot een betere (en beter leesbare) begroting".

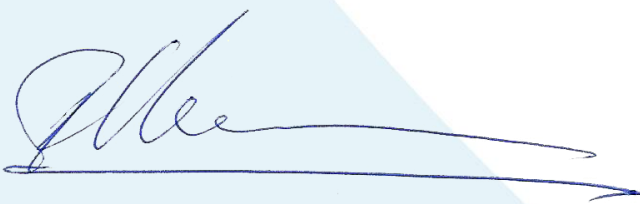
Inderdaad, meer informatie is niet altijd beter. Daarom hebben wij bij aanbeveling 3 de meerwaarde beschreven van de geadviseerde vrijwillige indicatoren.

Tenslotte

Wij vertrouwen erop met dit onderzoek en met deze rapportage een bijdrage te leveren aan een beter inzicht in de financiële stukken en de financiële positie van gemeente Voorschoten.

Wij gaan graag met u in gesprek over de aanbevelingen. De vorm waarin laten wij aan u over. Het kan meer of minder formeel. En met de gehele gemeenteraad of een deel daarvan.

Rekenkamercommissie Wassenaar, Voorschoten, Oegstgeest en Leidschendam-Voorburg

Dolf Kamermans, voorzitter